

Bijbelse lijnen rondom offervaardigheid

In het rapport dat de commissie offervaardigheid richtte aan de generale synode, is in het begin onderstaand hoofdstuk opgenomen. Het leek ons dienstig dit op de website met documenten over dat onderwerp ook een eigen plaats te geven.

1 Enige Bijbelse lijnen

Geefrichtlijnen

In heel wat plaatselijke gemeentegidsen staan richtlijnen voor het geven van de vrijwillige bijdragen, veelal opgesplitst naar gezinssituatie en naar bruto of netto inkomen. Soms ontbreken deze richtlijnen en wordt alleen het jaarlijkse budget genoemd. En wie de richtlijnen met elkaar vergelijkt ziet opmerkelijke verschillen in genoemde percentages. In heel wat kerkenraden en vooral commissies van beheer worden hierover discussies gevoerd. Geven we een richtnorm en zo ja, welke dan? Soms dringen deze vragen door op de meerdere vergaderingen.

Een andere discussie die hier soms doorheen loopt, is die van het geven van de tienden, 10% van je netto of bruto inkomen (dat maakt in onze moderne tijd nogal verschil!). Leert Gods Woord ons nu het geven van de tienden of gaat het om het principe van een richtlijn bij ons geven? En hoe zit dat met de blijmoedige gever en Gods liefde (2 Korintiërs 9:7)?

Waarden

Het kan een valkuil zijn om ons geefgedrag te laten bepalen door normen. Deze normen kunnen als knellend worden ervaren of anderzijds kunnen we er wat mee willen worden. Nadruk mag niet komen te liggen op het afdragen, het binnenhalen, het incasseren, maar op het geven. Geven is beter dan ontvangen. En alleen al in het NT komt het woord 'geven' ruim 2100 keer voor, liefhebben ruim 700 keer en geloven zo'n 300 keer. Van dat geven is God, onze Vader, nogal eens het subject of zijn Zoon Jezus Christus die zijn leven gaf of de heilige Geest die gaven en vruchten geeft. Deze Drieenige God is een overvloedige bron van al het goede (NGB). Door te zijn 'in Christus' zoals de rank 'in' de wijnstok is (Johannes 15), delen we in de goede gaven en in een gevende levenshouding die zo kenmerkend was voor onze Heiland.

Deze gevende houding horen we in een gesprek van Jezus Christus met de Farizeeën terug in Matteüs 23. Hij benadrukt en handhaaft hier het gevende principe binnen Gods koninkrijk. Die gaat niet op in normen en regels. In vers 23 citeert Jezus Christus de kernwaarden recht, barmhartigheid en geloof / trouw als eigenschappen van onze God die ook door het geloof ons zullen kenmerken. Deze trits vinden we nagenoeg zo terug in Micha 6:8, waar de geloofshouding omschreven wordt met recht doen, goedertierenheid liefhebben en ootmoedig wandelen met God. De profeet Micha benadrukt in dit gedeelte dat het niet onze offers zijn waardoor de relatie met God wordt hersteld (vers 7), maar dat dat is door een gelovig ontvangen van Gods genadegaven. Hij zegt dat dit niet iets nieuws is en wijst dan terug naar de Torah, die in dezelfde bewoording, bijvoorbeeld in Deuteronomium 10:12, Gods volk oproept om ontzag voor de HEER, onze God te hebben en Hem lief te hebben. Hij is barmhartig en genadig, vol liefde en trouw en Hij deelt die genadegaven graag uit. Wie dicht bij Hem leeft ontvangt deze gaven én de gevende levenshouding.

Normen

Opmerkelijk is in het genoemde gesprek in Matteüs 23 dat Jezus daar de kernwaarden van God en zijn rijk verbindt met de geefrichtlijnen. Hij speelt ze niet tegen elkaar uit, maar zet ze naast elkaar. In vers 20 spreekt Hij 'wee' uit omdat de geestelijk leiders de tienden geven van de munt, de dille en de komijn, maar het belangrijkste van de wet nalaten: het recht, de barmhartigheid en het geloof / de trouw. Van het hanteren van de geefrichtlijnen zegt Hij in

vers 23 dat men deze zou moeten doen en van het leven vanuit de gevende levenshouding, dat men die niet zou nalaten. Van die gevende levenshouding zegt Hij nog iets heel belangrijks: deze zijn ‘het belangrijkste’. Dit kunnen we nooit genoeg het volle pond geven. Zoekt eerst het koninkrijk van God en Zijn gerechtigheid (Matteüs 6:33). Maar we kunnen daarna niet zeggen dat de geefnormen niet nodig zijn. Jezus Christus zegt dat we deze zullen hanteren (Matteüs 23:23). Geven is juist het medicijn tegen materialisme (zie 1 Timotheüs 6: 17-19), wat onze Westerse maatschappij zo bepaalt. Royaal geven is een erkenning dat alles wat we hebben ons door God gegeven is (Deuteronomium 14:23). Het geven voor de dienst aan de HEER en de armen wordt in Handelingen 20:35 gedragen door het woord van de Heiland: ‘Het is zaliger te geven dan te ontvangen’.

Geef- en leefregel

Hoe pas je dit nu toe op onze situatie? We doen er goed aan de stukken in de bijbel die over het geven van de tienden gaan gewoon te lezen in onze kerkdiensten en daar uitleg over te geven. Daarbij mag je aangeven dat de belasting in onze tijd wat hoger is dan die in veel bijbelse tijden en je bij tienden net zozeer mag denken aan nettosalaris als aan bruto. Daarbij is het beeld van geven als zaaien stimulerend, zoals in 2 Korintiërs 9: 6: ‘Bedenkt dit: wie karig zaait, zal ook karig oogsten, en wie mild zaait, zal ook mild oogsten.’ Dat is een advies voor ons mensen die niets kunnen meenemen met onze dood. We doen er, zeker als christen, goed aan om veel geld weg te geven, want van dát geven word je rijk. Maar liever ziet de apostel een hartelijke gevende houding, daarom vervolgt hij in vers 7 met: ‘God heeft de blijmoedige gever lief.’ Niet omdat het moet, maar omdat hij graag gehoor geeft aan de gevende houding van Gods Geest die in zijn hart is neergelegd. Hierbij haalt Paulus een Schriftwoord aan uit Psalm 112: ‘Hij heeft uitgedeeld, aan de armen gegeven, zijn gerechtigheid blijft in eeuwigheid.’ En met deze gerechtigheid wordt volgens de kanttekening bedoeld: de eeuwige beloning van zijn godzaligheid en vroomheid, die hij uit genade zal ontvangen.

Bij onze gevende houding mogen we kerkelijke doelen goed bedenken. We kunnen ons als commissie goed vinden in de redenering die te lezen was in een artikel van ds. E. Leeftink (ND, 25 juli 2016; staat ook op onze site) . In Deuteronomium 14:22-29 staat namelijk dat de gelovigen de tienden twee jaar lang naar de tempel moeten brengen en daar aan offers en feestmaaltijden moeten besteden uit dankbaarheid voor alles wat God gegeven heeft. In die feestvreugde mogen de priesters en hun gezinnen delen. Maar elk derde jaar krijgen de tienden een ander doel. Dan moet het verdeeld worden onder de Levieten, de vreemdelingen, de wezen en de weduwen in de stad. In de verhouding kerkelijke en algemene ‘goede doelen’ wordt hier een 2/3 1/3-verdeling gehanteerd. Al zijn de omstandigheden nu anders dan toen, het zijn wel richtlijnen die specifiek te maken hebben met geefgedrag. Je kunt ook zeggen dat wij niet de eersten zijn die met dit soort vragen bezig zijn. Gods volk heeft hier eerder over nagedacht en de wil van God in dit opzicht gezocht.

Bij het nadenken over ons geefgedrag zal de geefkracht vooral ons verlangen zijn om te helpen, te dienen, omdat de liefde van God in onze harten is uitgestort. Daarbij is het geven van de tienden geen eis, maar een handvat, waarbij sterke schouders zware lasten dragen en zwakke schouders lichte. Op basis van de genoemde 2/3 1/3-verdeling kun je adviseren zo’n 6% van ons (netto)salaris¹ te geven aan de instandhouding van kerk en eredienst. Daarnaast zijn er tal van goede doelen waar ook ons hart en onze portemonnee voor open mag gaan.

¹ Zoals eerder gezegd zou je ook kunnen denken aan bruto salaris, we kiezen uiteindelijk voor netto omdat dit rekening houdt met de druk vanuit de fiscus en ook aansluit bij wat we het meeste tegen komen in het materiaal dat we uit de kerken ontvingen.